

עבדתם בחברה שהתפרקה? לא הכל אבוד

מה עולה בגורלם של עובדים בחברות שנקלעו לקשיים ופושטות רגל? ומה יכולים לעשות ספקים כשחברות בפירוק חייבות להם כספים? מדריך זכויות של עובדים ועסקים מול חברות במשבר
ליטל דוברוביץקי

בחודש האחרון, כמו בחודשים שעברו, הוגשו לבתי משפט בארץ עשרות בקשות פירוק, הקפאות הליכים ופשיטות רגל. בין היתר, ל"לחם ארז" הוצא צו הקפאת הליכים ומונה נאמן, ולחברה המחזיקה את זיכיון סבארו מונה מפרק זמני. מה עולה בגורל העובדים, הספקים ובעלי החוב הקשורים לחברות בפירוק?

• מה חדש בשוק העבודה? קרא בערוץ קריירה

באמצעות עורכי דין המתמחים בפירוקים ובהקפאות הליכים גיבשנו מדריך לעובדים, ספקים, בעלי חוב ובעלי חברות בעניין זכויותיהם במשבר.

מפרק, כונס, נאמן

אני נושה של חברה והיא לא משלמת לי. מתי אוכל להגיש בקשה למינוי מפרק? אם הבקשה תידחה, האם ביהמ"ש יטיל עליי הוצאות?

עו"ד דורית לוי-טילר, בעלת משרד המתמחה בפירוקים וכינוסים, מציינת כי "נושה יכול להגיש בקשת פירוק נגד חברה באחד משלושה מקרים: אם החברה לא שילמה חוב (שלושה שבועות לאחר דרישתו), אם לזכותו פסק דין נגד החברה שלא קיים, או כשבית המשפט קובע שאין ביכולת החברה לשלם את חובותיה". בקשת פירוק מוגשת לבית המשפט המחוזי עם העתק לכונס הנכסים הרשמי.

במקביל, אפשר להגיש בקשה למינוי מפרק זמני. עו"ד לוי-טילר: "מפרק זמני הוא סעד מיידי שבית המשפט נותן, המאפשר תפיסה מיידי של נכסים, שמירתם, ולעתים ניהול החברה כעסק חי. אם בית המשפט לא מאשר ניהול החברה כעסק חי, בקשת הפירוק נדונה כמה חודשים לאחר הגשתה. בדרך כלל, אם למבקש הפירוק יש עילה אחת מבין השלוש הנ"ל, לא ייפסקו נגדו הוצאות. לעומת זאת, אם מבקש הפירוק עשה זאת לשם הפעלת לחץ, ללא בסיס איתן, עם סילוף עובדות, בהחלט עלולות להיפסק נגדו הוצאות".

עו"ד שלום גולדבלט ממשרד גולדבלט-גינדס-יריב מבהיר כי אם החברה חולקת על החוב הנטען, הרי שעל המבקש את פירוקה להציג ראיות משכנעות ומובהקות לכך שהחברה אינה מסוגלת לפרוע את חובותיה, ונטל ההוכחה עליו. אין די להוכיח קיומה של חבות, יש להוכיח שהחברה אינה מסוגלת לפרוע אותה.

כמו כן, מחלוקת מתוך תום לב ועל יסוד של ממש, די בה כדי לדחות בקשת פירוק. "בתי המשפט לא יעותרו לבקשת פירוק שמטרתה לקבל 'סעד עזר' לתביעה שמנהל הנושה נגד החברה במקביל להליך הפירוק. אם מדובר בנושה שאינו מחזיק פסק דין כספי לטובתו נגד החברה, והוא בגדר 'נושה מותנה', או 'נושה עתידי', בית המשפט יחייב אותו להפקיד ערובה כתנאי להמשך הדיון בבקשת הפירוק".

מה המשמעות של העובדה שבית משפט נעתר לבקשת בנק ומינה לחברה כונס נכסים? במה שונה כונס ממפרק או נאמן? מה ההשפעה על העובדים?

בנק ממנה כונס נכסים כשיש לו שעבוד שוטף על נכסים וחוב של החברה שלא נפרע. הכונס, בדרך כלל כונס זמני שממונה מיד, תופס את נכסי החברה, שומר אותם, ומוסמך לנהל את החברה ולהפעילה כעסק חי. לאחר מכן הכונס מממש נכסים ומוכר למרבה במחיר.

לדברי עו"ד לוי-טילר, "כונס נכסים ממונה לבקשת בנק בעל שעבוד, בעוד שמפרק ממונה מטעם נושה שאינו בעל שעבוד. כונס מממש את נכסי החברה לטובת הבנק (נושה מובטח) ונושים בדין קדימה שנהנים מתשלום לפני הבנק; עובדים, רשויות מס ודמי שכירות. מפרק מממש את הנכסים לכל הנושים (אם אין בנק בעל שעבוד שוטף)".

אחרי תשלום לנושים בדין קדימה, ואם עדיין יש כספים בקופת הפירוק, הם מחולקים לנושים הרגילים. בדרך כלל, אלה אינם זוכים לקבל את כספם בפירוק, ואם כן – בשיעור נמוך ביותר. נאמן הוא מנהל חברה שביקשה מביהמ"ש הקפאת הליכים נגדה. זהו הליך שיכולה לנקוט החברה כשהיא רואה אפשרות להבראתה ודרך להציע לנושים – בסיום הליך ההבראה – הסדר שבו יזכו לחלק מחובם. ביהמ"ש ממנה את הנאמן כדי שינהל את החברה בתקופת ההקפאה ויגבש לה הסדר נושים".

זכויות עובדים בחברות במשבר צילום: דנה קופל

לחצו כאן להגדיל הטקסט

שילמנו ולא קיבלנו

הזמנתי מוצר מחברה שמונה לה מפרק זמני/נאמן בהקפאת הליכים, וטרם קיבלתי אותו. מה מצבי?

עו"ד אבנר כהן, שותף במשרד עוה"ד כהן, וילצ'יק, קמחי ומתמחה בפירוקים וכינוסים: "מצבך רע. התשלום ששילמת נעלם בתהום הנשייה, תרתי משמע, ואילו המוצר הופך לחלק מהנכסים שמוקנים למפרק, אותם הוא אמור לממש כדי לשלם לנושים. משפטית, תהיה לך תביעת חוב כנושה רגיל, אך הסיכוי שתקבל סכום כלשהו קלוש.

"יש חריגים נדירים. למשל: בתיק המשביר הישן, החליט הרוכש לכבד חלקית חלק מהתלושים שבהם החזיקו הלקוחות – תלושי חג וכו', אבל זה יוצא דופן. יש גם מקרים של הקפאת הליכים, שמסיבות מסוימות הולכים לקראת הרוכשים. חריג נוסף – הלקוח שילם בתשלומים באשראי, ורובם טרם חויבו או ירדו. במקרים כאלה, ככל שחברת האשראי נכונה לבטל את החיובים שטרם חויבו, מומלץ לבטלם נוכח היעדר תמורה מוחלט".

רכשתי מוצר וקיבלתי אותו. החברה שממנה רכשתי נקלעה לפירוק/הקפאת הליכים. המוצר התקלקל, ויש לי אחריות בגינו. מה מצבי המשפטי?

לדברי עו"ד אבנר כהן, "ככל שהחברה בהקפאת הליכים, ייתכן שתכבד את האחריות, הגם שמשפטית הנאמן לא מחויב לעשות כן. יש כאן אינטרס לשמר את מוניטין החברה, שממשיכה לפעול כעסק חי, ולכן ראוי ונכון לכבד אחריות תיקונים. במצב שהחברה עברה הסדר נושים וחזרה לפעול כחברה רגילה, היא תכבד כנראה את האחריות. אם מדובר בחברה מתפרקת או בכינוס, יש לאתר טכנאי ולתקן בתשלום".

אני עובד בחברה שמונה לה מפרק זמני. איך זה משפיע עליי?

עו"ד איתן ארז, המתמחה בפירוקים וכינוסים: "מרגע שניתן צו הפירוק, על העובד להפסיק לעבוד, אלא אם כן ביהמ"ש מאשר את המשך העסקתו. צו הפירוק הוא למעשה מועד הפסקת עבודה. כל המשכורות שמגיעות לעובד על פי דיני העבודה ישולמו לו דרך המוסד לביטוח לאומי עד לתקרה של כ-109 אלף שקל. אם נצברו לזכות העובד כספים בקופות פיצויים או תגמולים, הם יועברו לבעלותו. על העובד להגיש הוכחת חוב מסודרת למפרק, על טופס מיוחד בצירוף תצהיר ואסמכתאות מתאימות, בתוך 6 חודשים ממועד צו הפירוק. להוכחת חוב זו יש לצרף אסמכתאות ביחס לחוב, וכן לשלם אגרה של כ-260 שקל במשרדי הכנוס הרשמי לצורך מימון בדיקת הוכחת החוב".

פשיטת רגל, פירוק מרצון

אני בעל עסק ונקלעתי לחובות. יש תיקי הוצאה לפועל נגדי. מה היתרונות והחסרונות של הליך פשיטת הרגל? האם תידרש ממני אגרה?

עו"ד ארז: "בעל עסק פרטי שאינו מאוגד כחברה יכול להגיש בקשת חייב למתן צו כינוס נכסים, ואף להציע הסדר נושים. במקרה כזה יוכל לפתוח דף חדש לאחר שיסתיימו הליכי פשיטת הרגל, שבדרך כלל נמשכים בין שנתיים ל-4 שנים. יש אגרה של כ-2,500 שקל, ומובן שיש לשלם לעו"ד שמכין את הבקשה.

"ממועד מתן צו הכינוס מעוכבים כל ההליכים המשפטיים, לרבות הליכי הוצאה לפועל נגד החייב. כמו כן, לאחר מתן צו הכינוס מושט על החייב תשלום חודשי שעליו לשלם מדי חודש לקופת הכינוס. בנוסף, נדרש החייב להגיש מדי חודש דו"ח הכנסות והוצאות.

"באשר לחסרונות, הרי שבהינתן צו הכינוס, ניתן צו עיכוב יציאה מהארץ נגד החייב; הוא לא יכול להחזיק בכרטיס אשראי ולנהל חברה. עקרונית, לא ניתן לנהל גם חשבון בנק. כמו כן, כמה בעלי מקצועות חופשיים כגון עו"ד ורו"ח אינם יכולים לעסוק במקצועם תחת פשיטת רגל. נערכות גם חקירות גלויות וסמויות נגד החייב. באשר ליתרונות: החייב מקבל הגנה מפני הליכי הוצאה לפועל, ובסופו של הליך אפשרות לקבלת הפטור ולמעשה פתיחת דף חדש".

אני עובד בחברה שביהמ"ש הוציא לבקשתה צו הקפאת הליכים. מה הן זכויותי?

עו"ד שאול ברגרזון, המתמחה בפירוקים וכינוסים: "העובד נכנס לתקופה של אי ודאות גדולה, מכיוון שברגע שהחברה נכנסה להקפאת הליכים, האחריות למה שקורה בה עוברת לנאמן שממנה ביהמ"ש. אם אין כסף בקופה שמבטיח את תשלום המשכורות – הנאמן מסיים מיד את עבודתם של העובדים, והם לא יהיו זכאים לשכר בגין תקופת הקפאת הליכים. לכן, כל עובד בחברה שנכנסת להקפאת הליכים חייב לדרוש בבירור מהנאמן התחייבות בכתב שימשיך להיות מועסק בחברה וששכרו ישולם על ידי הנאמן.

"חברה בהקפאת הליכים לא חייבת לשלם חובות עבר, אלא צריכה לבצע הסדר נושים, שבו תחליט מה מגיע לעובדים. חלק משכר העובדים מגיע בדיון קדימה וחלק לא. העובדים יוכלו לקבל שכר בגובה תקרת המוסד לביטוח לאומי, שהיא היום כ-30 אלף שקל לעובד, בתנאי שהחברה תפוק וביטוח לאומי יכיר בזכאות העובדים לקבל את הכספים על פי הוכחת חוב שיגישו למל"ל.

לדברי עו"ד ברגרזון, "העובדים חייבים לשמור על זכויותיהם בפני הנאמן. עליהם להתאגד מיד, כדי שיהיה להם כוח לעמוד לפני הנאמן בהסדר הנושים. כגוף מאוחד לא ניתן יהיה להתעלם מהם, והם ישיגו הישגים

טובים יותר".

עו"ד גולדבלט: "אחת מתוצאותיו של צו הקפאת הליכים היא עיכוב מכוח הדין של הליכים התלויים ועומדים נגד החברה בגין חוב, ואיסור על נקיטת הליכים חדשים נגדה בלא נטילת רשות מבית המשפט, כך שהעובד מנוע – כל עוד צו הקפאת ההליכים נמצא בתוקף – מלנקוט הליכים משפטיים עצמאיים נגד החברה בערכאות בתי הדין לעבודה, שכן אחת ממטרות עיכוב ההליכים היא מניעת פגיעה בעקרון השוויון בין הנושים".

אני בעל חברה, ואני מעוניין לפרקה מרצון. מהו פירוק מרצון?

עו"ד עמית גרוס משיב: "פירוק מרצון, משמעותו חיסול החברה מרצונה החופשי, ולא בשל גורם חיצוני שמבקש לעשות כן. בשביל לסגור חברה חייבים להביא אותה לפירוק וחיסול בדרכי הפירוק הקבועים בפקודת החברות. לרשם החברות עצמו אין כל סמכות למחוק או לפרק חברה. בנוסף, קיים גם פירוק מרצון על ידי נושי החברה, במקרה שבו החברה מחליטה לפרק עצמה ונושיה שולטים בהליך הפירוק. פירוק מרצון כולל התנהלות מול רשם החברות בשלבים. רצוי לעשות את ההליך בליווי עו"ד, ובמקרים רבים הוא ימונה למפרק".

עו"ד דורית לוי-טילר: "מפרק זמני הוא סעד מידי שבית המשפט נותן, המאפשר תפיסה מיידית של נכסים, שמירתם, ולעתים ניהול החברה כעסק חי".

עו"ד שלום גולדבלט: "העובד מנוע, כל עוד צו הקפאת ההליכים בתוקף, מלנקוט הליכים משפטיים עצמאיים נגד החברה בערכאות בתי הדין לעבודה".

הידיעה פורסמה לראשונה במוסף "ממון" של "ידיעות אחרונות"

תגיות: זכויות עובדים
חזרה